

Verdens viktigste k

Av BØRRE HAUGSTAD og
ROGER NEUMANN (foto)

Ferietips! I store byer som Berlin, Paris og Dresden kan du denne våren og sommeren se utstillinger med den verdenskjente tyske maleren Gerhard Richter (80), som har vært så viktig for Norge.

For norske kunstnere er han helt avgjørende, fordi han har influert en hel generasjon av norske malere, fra Mari Slaattelid til Kira Wager (se egen sak).

Og Richter som nylig fylte 80 år, feires nå over hele Europa med store og små utstillinger. Men ikke i Norge. Nasjonalmuseet har som oppgave å kjøpe viktige internasjonale referanseverk for det som foregår i norsk kunst, men har ikke ett eneste maleri av Gerhard Richter.

VG har foretatt en undersøkelse hos de store auksjonshusene i New York og London. Der har Richters 20 høyest prisede maleriene de siste årene gått for 1, 3 milliarder kroner til sammen.

I snitt 65 millioner kroner pr. maleri.

En av mange

For rundt ti år siden solgte Galleri K i Oslo viktige Richter-malerier for 3-5 millioner kroner.

Nasjonalmuseet ville ikke kjøpe Richter, fordi de sa at Astrup Fearnley Museet hadde Richter-malerier.

– Var det feil ikke å kjøpe Richter den gangen?

– Richter er bare en av mange, sier direktør Audun Eckhoff i Nasjonalmuseet.

– Men ingen levende samtidskunstner har hatt større innflytelse på norske malere enn Gerhard Richter?

– Vi har skaffet oss Louise Bourgeois ved hjelp av Sparebankstiftelsen. Hun er viktigere enn Richter, selv om hun ikke lever lenger, sier Eckhoff.

– Jeg synes Gerhard Richter er den viktigste av alle nålevende kunstnere, også viktigere enn amerikaneren Jeff Koons, sier Kira Wager, som viser maleriet hun nylig har solgt til Stortinget for 375 000 kroner. Vis-a-vis Wager henger et maleri av Mari Slaattelid.

I STORTINGET: Kira Wager foran maleriet hun nylig solgte til Stortinget for 375 000 kroner. Gerhard Richter har vært svært viktig for

I ferien kan du se Gerhard Richter i Europa – men ikke i Norge

– Mitt bilde er malt etter to fotografier jeg har tatt av sønnen min Leon og en lekekamerat, sier Kira Wager.

Fotoalbum

Og det er nettopp et av de nye grepene Gerhard Richter gjorde med maleriet. Han malte etter hverdagsfoto. Slik du ser dem i familiens fotoalbum.

Altså ikke perfekte motiv,

men litt tilfeldige og amatør-messige.

En hel generasjon norske malere, som Kira Wager, ble nærmest «bitt av basillen» på 1990-tallet og begynte å male etter slike familiefoto.

I hele Europa ble Richter «maleriets frelser», fordi på begynnelsen av 1990-årene ble «maleriet erklært dødt» og «det er ikke noe mer å male, alt er gjort før». Men Richter viste vei, da de fleste kunst-

nerne heller bare ville fotografere, filme eller bygge installasjoner.

Kjølighet

– Jeg maler alltid etter foto. Det jeg likte med Richters malerier, var også den kjøligheten han oppnådde ved å male etter foto, sier Kira.

– Hva mener du med kjølighet?

– På samme måte som mange fotografier beskriver

alt likt, maler han hele bildet på samme måte uavhengig av vilken del av motiver han maler, sier hun.

– Men var det ikke vanskelig å være maler i Norge, når det som var «in» var å drive med den nye konseptkunsten?

– Nei, jeg opplevde det ikke slik. Kanskje det var fordi maleriet også alltid har stått så sterkt i Norge, sier Wager.

E-post: borre.haugstad@vg.no

GERHARD RICHTER-MALERIER: Datteren Betty og Lys.

unstner

meg, sier hun.

VERDENSBERØMT:

Den tyske kunstneren Gerhard Richter.

— «Reddet» maleriet

1: Hvorfor er Gerhard Richter så viktig i samtidskunsten?

2: Hvorfor er Richter så viktig for det norske 90-talls-maleriet?

3: Hvilke norske malere er på en avgjørende måte inspirert av Richter og hvorfor?

1: – Det er hans utforskning av forholdet mellom fotografi og maleri som har gitt Richter en enestående posisjon i samtidskunsten. Ved å simulere og appropriere andre medier som foto, TV-bilder og avisutklipp gjorde han det «kriserammede» maleriet til et mer samtidig, aktuelt og kritisk medium.

Kari J. Brandtzaeg, kunsthistoriker.

2: – Frontene i Norge og på Kunstakademiet i Oslo sto mellom en figurativ og en mer konseptuell og postmoderne kunstretning. På den ene siden sto «Nerdrum-skolen» med sine krav om å opprettholde håndverksmessige idealer, og på den andre siden en mer teoretisk og konseptuell tilnærming. I dette spenningsfeltet oppsto en tredje mulighet hvor Richters konseptuelle og fotografiske tilnærming til maleriet ble viktig.

3: For Thorbjørn Sørensen, Steinar Jakobsen, Kenneth Blom, Kira Wager, Hanne Nielsen, Crispin Gurholt og Harald Fenn ble fotografiske forelegg viktig for å utvikle maleriet. Særlig står vel Thorbjørn Sørensens malerier fra Galleri Wang 1993-94, med motiver av sommerens barndomsminner festet til kamerarullene, idylliske landskaps-scener og røykringer, frem som interessante eksempler på Richters innflytelse på norsk maleri på 1990-tallet.

Øystein Ustvedt, kurator, Nasjonalmuseet.

1: – Først og fremst gjennom en stor, variert og utfordrende produksjon som har virket veldig overbevisende på mange. Richter har liksom vært både popkunstner, konseptkunstner, fotorealism og abstrakt maler. Jeg tror kombinasjonen av en troløs innstilling overfor alt som smaker av ideologi og en frapperende, teknisk dyktighet spiller inn rolle her.

2: – Richter ble en veldig aktuell kunstner i en situasjon hvor mange begynte å stille spørsmål ved det ekspresjonistiske maleriets gyldighet og i videre forstand kunstnerrollen. Hva vil det si å være kunstner?

3: – Generelt kan vi vel si at vi får en sterk Richter-impuls i norsk kunst fra og med begynnelsen av 1990-årene. Det viser seg hos så forskjellige kunstnere som Olav Christopher Jenssen, Thorbjørn Sørensen, Mari Slaattelid, Kira Wager, Geir Harald Samuelsen, Kjell Torriset, Bjørn Sigurd Tufta og Ulf Nilsen.

1: – Han «reddet» maleriet. Frigjorde maleriet for bestandig å regnes som noe gammeldags. Han laget en hel katalog over måter å male på, som gjorde ham til et forbilde for en hel generasjon malere.

2: – Hans konseptuelle maleri gjorde at de som malte kunne fortsette med det, uten å bli sett på som utdaterte. Hans fotobaserte maleri fikk enorm innflytelse. Og så var han en fenomenal maler. Maleriene hans var så flotte.

3: – Mari Slaattelid, Steinar Jakobsen, Kira Wager, Dag Erik Elgin og Hanne Nielsen, alle briljante malere, var inspirert av Richter. Richter beveget seg så fritt mellom sjangre og gjorde så mange grep for å utforske maleriet, som gjorde dette mediet svært interessant for de nevnte kunstnere.

Åsmund Thorkildsen, direktør i Drammens Museum.